

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

**INTENTAREA, PREGĂTIREA ȘI EXAMINAREA ÎN FOND
A PRICINILOR CIVILE**

CURRICULUM

FORMATOR:

*Vera MACINSKAIA,
Judecător, vicepreședinte al Colegiului civil și de
contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție*

CHIȘINĂU - 2011

I. PRELIMINARII

Conform art.26 din Constituția Republicii Moldova, dreptul la apărare este garantat, fiecare avînd dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. Mijloacele legitime sînt prevăzute în art.11 din Codul civil al Republicii Moldova și în art.6 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova.

Acest drept nu poate fi obiectul unei renunțări.

Pentru valorificarea eficientă a acestuia, legislația prevede mai multe feluri de proceduri. Procedura contencioasă cu varietățile sale se produce atunci cînd este vorba de litigii de drept. Normele juridice care reglementează procedura contencioasă pe acțiuni civile se aplică cel mai frecvent, avînd caracterul normelor generale în raport cu celelalte tipuri de proceduri. Dacă legislația procesuală nu prevede o anumită ordine de examinare a unor categorii de pricini civile, se vor aplica normele de jurisdicție contencioasă pe acțiuni civile.

Procedura de jurisdicție contencioasă este activitatea instanței de judecată, cu privire la examinarea și soluționarea litigiilor civile, reglementată de legislația procesuală civilă și declanșată prin intermediul acțiunii civile.

Curriculumul la disciplina *Intentarea, pregătirea și examinarea în fond a pricinilor civile* – în calitate de component al modulului Drept procesual civil – se axează pe trei niveluri comportamentale, cu divers grad de complexitate: *cunoaștere, aplicare, integrare*. Nivelul cunoașterii presupune acumularea cunoștințelor teoretice. Ținînd cont de faptul că audienții INJ sînt cel puțin licențiați în drept, nivelul cunoașterii se va manifesta pe cizelarea cunoștințelor pe care le dețin deja și cu care pot opera pentru a trece la celelalte niveluri. Aplicarea presupune capacitatea de a interpreta corect și sistemic legislația procesuală în vigoare, capacitatea de a depista carențe și contradicții legislative și abilitatea de a propune soluții de perfecționare a legislației în vigoare. Integrarea presupune aptitudinile de aplicare în practică a cunoștințelor teoretice referitoare la normele de drept procesual civil, soluționarea corectă a situațiilor conflictuale, ținînd cont atît de legea materială, cît și de cea procesuală, manifestarea atitudinilor personale față de diverse fenomene sociale. Nivelul comportamental de integrare constituie finalitatea procesului de instruire inițială a viitorilor judecători și procurori.

În acest sens, curriculumul reprezintă un document reglator ce determină competențele profesionale necesare integrării și bunei manifestări în cîmpul muncii. Din această perspectivă, studiul modulului prezentat este orientat spre familiarizarea cu modificările și completările care s-au produs în legislația procesuală civilă a Republicii Moldova, valorificarea întregului potențial intelectual al audienților pentru a cultiva deprinderi de veritabil judecător sau procuror, prezentarea practicii judiciare, inclusiv a Curții Europene pentru Drepturile Omului, pentru a consolida cunoștințele asimilate, a cultiva spiritul de respect pentru lege și pentru justițiabili.

II. OBIECTIVELE GENERALE ALE DISCIPLINEI

În baza studierii procesului civil audienții trebuie:

La nivel de cunoaștere și înțelegere:

- să identifice conceptele de bază cu care se operează în dreptul procesual civil;
- să definească corect noțiunile legale și doctrinare de procedură civilă;
- să stabilească legătura dreptului procesual civil cu dreptul civil, cu dreptul constituțional, familial, dreptul muncii, administrativ, procesual penal și alte ramuri de drept;
- să descrie sistemul judiciar din Republica Moldova, precum și competența funcțională a instanțelor de judecată;
- să distingă poziția procesuală a fiecărui participant la proces, drepturile și obligațiile lor procesuale;
- să descrie procedura intentării pricinilor civile în judecată;
- să determine fără echivoc normele procesuale aplicabile pentru examinarea și soluționarea diferitelor situații litigioase sau nelitigioase;
- să clarifice procedura de judecare a pricinilor;
- să determine obiectul și sarcina probațiunii în pricinile civile, precum și utilizarea mijloacelor de probă;
- să releve tangențele activității de îndeplinire a justiției cu etapa finală – executarea dispozițiilor judecătorești;
- să interpreteze corect normele generale și speciale de drept procesual civil.

La nivel de aplicare:

- să clasifice categorii procesual civile în funcție de diverse criterii de utilitate practică;
- să argumenteze rațiunea reglementărilor procesual civile;
- să sintetizeze carențe sau modalități corecte de aplicare a normelor de procedură civilă;
- să compare activitatea instanțelor de judecată cu alte căi alternative de soluționare a litigiilor civile;
- să generalizeze practica judiciară în soluționarea cauzelor civile pentru a determina deficiențele în aplicarea legislației;
- să contribuie la perfecționarea legislației procesual civile și a activității practice a instanțelor judecătorești;
- să efectueze studiul comparativ al legislației procesual civile al Republicii Moldova cu legislația procesual civilă a unor state europene și să înainteze proiecte de perfecționare a legislației procesual civile.

La nivel de integrare:

- să clarifice competența instanțelor judecătorești în examinarea și soluționarea pricinilor civile;
- să aprecieze rolul judecătorului, executorului și al greșierului în activitatea de îndeplinire a justiției pe cauze civile;
- să proiecteze algoritmi de identificare a obiectului și a sarcinii probației în diferite categorii de cauze civile;
- să întocmească actele judecătorești de dispoziție conform cerințelor normelor de drept procesual civil;
- să elaboreze proiecte de cercetare științifică în domeniul dreptului procesual civil;
- să propună concepții pentru ameliorarea activității instanțelor de judecată;
- să estimeze rolul practicii judiciare în perfecționarea legislației procesual civile;
- să facă propuneri de compatibilizare a legislației și practicii autohtone cu legislația europeană și practica CEDO;
- să evalueze perspectivele evoluției dreptului procesual civil în Republica Moldova.

III. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Codul disciplinei	Semestrul	Numărul de ore		Evaluarea
		C	S	
SO	II	12	24	examen

IV. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

a) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de curs:

Nr. crt.	Tema	Realizarea în timp (ore)
1.	Intentarea procesului în judecată	2
2.	Pregătirea pricinii pentru dezbateri judiciare	3
3.	Comunicarea actelor de procedură: citația, înștiințarea judiciară	2
4.	Dezbaterele judiciare	6
5.	Revizuirea hotărârilor irevocabile	1
	În total	14

b) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de seminar:

Nr. crt.	Tema	Realizarea în timp (ore)
1.	<p>Intentarea procesului în judecată</p> <p><u>Seminarul 1</u> Procedura de intentare a procesului. Efectele nerespectării condițiilor de intentare a procesului. Cererea de chemare în judecată și conținutul ei. Ordinea de înlăturare a neajunsurilor cererii de chemare în judecată.</p> <p><u>Seminarul 2</u> Primirea cererii de chemare în judecată. Temeiurile de refuz în primirea cererii și de restituire a cererii. Efectele juridice ale intentării procesului (material – juridice și procesual civile).</p>	4
2.	<p>Pregătirea pricinii pentru dezbateri judiciare</p> <p><u>Seminarul 1</u> Pregătirea pricinii pentru dezbateri judiciare ca fază a procesului civil. Sarcinile pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare.</p> <p><u>Seminarul 2</u> Actele procesuale ale părților, judecătorului în vederea pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare. Ședința de judecată prealabilă. Stabilirea termenului pentru judecarea pricinii.</p>	4

3.	<p>Comunicarea actelor de procedură: citația, înștiințarea judiciară</p> <p>Comunicarea actelor de procedură. Citarea, înștiințarea legală a participanților la proces și a altor persoane – condiție necesară pentru ținerea ședinței de judecată.</p> <p>Citația – mijloc de înștiințare legală. Alte forme de înștiințare legală. Modul de înmînare a citațiilor și înștiințărilor. Mijloacele de fixare a înmînării citației (înștiințării). Citarea publică a pîrîului.</p> <p>Efectele juridice ale citării și înștiințării legale a participanților la proces și a altor persoane.</p> <p>Înștiințarea și citarea în judecată a participanților la proces și a altor persoane care se află în afară teritoriului Republicii Moldova.</p>	2
4.	<p>Dezbaterile judiciare</p> <p><u>Seminarul 1</u> Importanța dezbaterii judiciare. Rolul completului de judecată, al președintelui în conducerea ședinței de judecată. Părțile componente ale ședinței de judecată. Partea pregătitoare a ședinței de judecată. Efectele neprezentării în ședința de judecată a persoanelor citate. Recuzările și autorecuzările judecătorilor și ale altor participanți la proces (temeiurile și procedura de soluționare).</p> <p><u>Seminarul 2</u> Judecarea pricinii în fond. Examinarea probelor în ședința de judecată Proba prin explicațiile părților și intervenienților (terțelor persoane). Mărturisirea părților (intervenientului) ca mijloc de probă. Proba prin declarația de martor. Procedura de audiere a martorului. Drepturile și obligațiile procesuale ale martorului. Persoanele care nu pot fi audiate ca martori în judecată. Proba prin înscrisuri și alte suporturi electronice de informație ca mijloace de probă. Felurile înscrisurilor (după conținut, formă). Ordinea reclamării înscrisurilor deținute de partea adversă sau de alte persoane care nu participă la proces. Cererea de defăimare a înscrisului ca fiind fals.</p> <p><u>Seminarul 3</u> Proba materială ca mijloc de probă. Deosebirea probelor materiale de înscrisuri. Modul de prezentare și păstrare a probelor materiale. Cercetarea probelor materiale la fața locului. Drepturile participanților la proces în timpul cercetării probei materiale la fața locului. Întocmirea procesului - verbal la fața locului. Proba prin rapoartele de expertiză. Teameiurile pentru efectuarea unei expertize în ședința de judecată sau în afară de judecată. Procedura efectuării expertizei judiciare. Concluzia expertului, conținutul concluziei. Drepturile și obligațiile procedurale ale expertului. Expertiza suplimentară și repetată. Puterea probantă a expertizei.</p> <p><u>Seminarul 4</u> Incidente procesuale ce pot să apară în cursul judecării. Amînarea procesului (temeiurile). Suspendarea procesului (felurile și</p>	14

	<p>temeiurile). Deosebirea dintre amânarea și suspendarea procesului. Procedura amânării și suspendării procesului și efectele lor juridice.</p> <p><u>Seminarul 5</u> Terminarea procesului fără adoptarea hotărîrii. Încetarea procesului și scoaterea cererii de pe rol (temeiurile și procedura). Deosebirea dintre încetarea procesului și scoaterea cererii de pe rol după efectele lor juridice.</p> <p><u>Seminarul 6</u> Susținerile orale. Replica. Adoptarea hotărîrii și pronunțarea ei. Procesul – verbal al ședinței de judecată, cuprinsul și importanța lui. Dreptul participanților la proces de a lua cunoștință de procesul – verbal și de a prezenta observațiile asupra procesului – verbal. Procedura examinării observațiilor asupra procesului – verbal.</p>	
5.	<p>Revizuirea hotărîrilor irevocabile</p> <p>Dispozițiile judecătorești care pot fi supuse revizuirii. Persoanele care sînt în drept să depună cerere de revizuire. Instanțele competente să examineze cererea de revizuire. Temeiurile declarării revizuirii. Termenele de depunere a cererii de revizuire. Calcularea lor. Depunerea cererii de revizuire. Examinarea cererii de revizuire. Împuternicirile și actele de dispoziție ale instanței de revizuire</p>	4
	În total	28

V. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI CONȚINUTURI

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	CONȚINUTURI
<ul style="list-style-type: none"> - să analizeze procedura de intentare a procesului; - să întocmească cereri de chemare în judecată; - să stabilească ordinea de înlăturare a neajunsurilor cererii de chemare în judecată; - să evidențieze temeiurile de refuz în primirea cererii de chemare în judecată și de restituire a acesteia; - să stabilească efectele material-juridice și procesual civile ale intentării procesului. 	<p><i>Intentarea procesului în judecată</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Cerere de chemare în judecată. • Refuzul în primirea cererii de chemare în judecată. • Restituirea cererii de chemare în judecată. • Efecte juridice ale intentării procesului.
<ul style="list-style-type: none"> - să formuleze sarcinile pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare; - să enumere actele procesuale ale părților, judecătorului în vederea pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare; - să analizeze procedura de stabilire a termenului pentru judecarea pricinii. 	<p><i>Pregătirea pricinii pentru dezbateri judiciare</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Acte procesuale ale părților, judecătorului în vederea pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare. • Ședința de judecată prealabilă. • Termenul de judecare a pricinii.
<ul style="list-style-type: none"> - să cunoască funcția și importanța înștiințării legale a participanților la proces și comunicării actelor de procedură civilă; - să identifice mijloacele de înștiințare legală; - să cunoască modul de înmânare a citațiilor și înștiințărilor, mijloacele de fixare a înmânării acestora; - să determine particularitățile înștiințării și citării participanților la proces și a altor persoane care se află în afara teritoriului Republicii Moldova; - să stabilească efectele juridice ale citării și înștiințării legale a participanților la proces și a altor persoane. 	<p><i>Comunicarea actelor de procedură: citația, înștiințarea judiciară</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Înștiințarea legală a participanților la proces. • Mijloacele de înștiințare legală. • Citația. • Citația publică. • Înștiințarea și citarea participanților la proces și a altor persoane care se află în afara teritoriului Republicii Moldova. • Efectele juridice ale citării și înștiințării legale a participanților la proces și a altor persoane.
<ul style="list-style-type: none"> - să cunoască importanța dezbaterilor judiciare ca fază a procesului civil și rolul completului de judecată în conducerea ședinței de judecată; - să identifice părțile componente ale ședinței de judecată; - să delimiteze explicațiile părților și ale intervenienților de declarațiile martorilor; - să clarifice procedura de audiere a martorului prin prisma drepturilor și obligațiilor acestuia; - să deosebească categoriile de persoane care nu pot fi martori în judecată de cele care pot refuza să depună mărturie; - să clasifice înscrisurile după formă și conținut; - să analizeze suporturile electronice de informație 	<p><i>Dezbaterile judiciare</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Părțile componente ale ședinței de judecată. • Partea pregătitoare a ședinței de judecată. • Judecarea pricinii în fond. • Sușinerile orale. • Replica. • Adoptarea hotărârii și pronunțarea ei. • Amânarea procesului. • Suspendarea procesului. • Terminarea procesului fără adoptarea

<p>ca mijloc de probă;</p> <ul style="list-style-type: none"> - să deosebească probele materiale de înscrisuri; - să analizeze modul de prezentare, păstrare, cercetare și apreciere a probelor materiale; - să stabilească procedura efectuării expertizei judiciare; - să formuleze drepturile și obligațiile procesuale ale expertului; - să determine puterea probantă a expertizei; - să determine incidentele procesuale ce pot să apară în cursul judecării, să analizeze deosebirea dintre amânarea și suspendarea procesului; - să evidențieze cazurile de terminare a procesului fără adoptarea hotărârii, să analizeze deosebirea dintre încetarea procesului și scoaterea cererii de pe rol; - să cunoască importanța și cuprinsul procesului - verbal al ședinței de judecată, procedura înaintării și examinării observațiilor asupra procesului - verbal. 	<p>hotărârii.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Încetarea procesului și scoaterea cererii de pe rol. • Procesul-verbal al ședinței de judecată.
<ul style="list-style-type: none"> - dispozițiile judecătorești care pot fi supuse revizuirii, persoanele care sînt în drept să depună cerere de revizuire, instanțele competente să examineze cererea de revizuire; - temeiurile declarării revizuirii, termenele de depunere a cererii de revizuire, calcularea lor; - depunerea cererii de revizuire, examinarea cererii de revizuire, împuternicirile și actele de dispoziție ale instanței de revizuire. 	<p><i>Revizuirea hotărîrilor irevocabile</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Esența revizuirii. • Temeiuri de declarare a revizuirii. • Cererea de revizuire. • Competența examinării cererii de revizuire.

VI. SUGESTII PENTRU LUCRUL INDIVIDUAL AL AUDIENTULUI

<i>SUBIECTE/PROBLEME</i>	<i>MODALITĂȚI DE REALIZARE</i>	<i>MODALITĂȚI DE EVALUARE</i>
1. Dreptul comparat cu referire la regulile de examinare în fond a pricinilor civile	1. Referate. 2. Studii. 3. Analiza generalizărilor și a rapoartelor publice.	- prezentarea rezultatelor; - elaborarea articolelor; - participarea la conferințe științifice.

NOTĂ: Pentru realizarea obiectivelor tuturor conținuturilor din curriculum, audientul va realiza forme de activitate individuală, precum:

- studiul notițelor de curs, ale suporturilor de curs și ale manualelor în bibliotecă;
- consultarea comentariilor și a dicționarelor de specialitate;
- studiul suportului normativ curent, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;
- studiul practicii judiciare a Curții Supreme de Justiție, a altor instanțe judecătorești și organe jurisdicționale, publicate oficial;
- accesarea, acumularea și studiul informației din rețeaua Internet și din alte surse accesibile.

VII. EVALUAREA DISCIPLINEI

A. Mostră de evaluare curentă:

- Participarea audienților la activitățile practice (răspunsuri orale, participare la dezbateri, prezentări de rapoarte/comunicări/ informații).
- Probe scrise: două testări obligatorii care vor conține sarcini de mai multe niveluri cu:
 - obiective de cunoștințe;
 - obiective de capacități;
 - obiective de competențe profesionale și aptitudini.
- Pregătirea unui referat științific și/sau aplicativ pe o problemă propusă pentru activitățile individuale.

În cadrul activităților practice se va realiza:

- studierea și rezolvarea spețelor;
- activități de grup;
- studii de caz;
- redactarea de către audienți a hotărârilor judecătorești, acțiunilor disciplinare, redactare de rechizitorii ale ordonanțelor, rezoluțiilor;
- studierea dosarelor, a actelor procedurale;
- proceduri de interpretare și aplicare corectă a legii;
- însușirea și aplicarea corectă a terminologiei de specialitate;
- simularea de procese;
- studiu individual al literaturii de specialitate, al experienței naționale și internaționale din domeniu;
- modelări/simulări de situații concrete.

Modele de subiecte, teste sau lucrări de control:

Modelul nr.1

După decesul lui Ion Corneiciuc, reclamantul Ignatiuc a înaintat o acțiune către succesorul legal - minorul Mitin - în vîrstă de 10 ani, solicitînd partajul averii succesoriale. Judecătorul a restituit cererea de chemare în judecată, deoarece aceasta este adresată către o persoană incapabilă.

Corect a procedat judecătorul?

Evidențiați pricinile în care este obligatorie respectarea procedurii prealabile de soluționare a litigiului pe cale extrajudiciară în:

1) Acțiunea SRL „Codru” către Departamentul Standarde și Metrologie privind anularea prescripției de aplicare a amenzii.

2) Acțiunea Nataliei Bîrcă către SA „Alfa” privind înlocuirea televizorului cu defecte cumpărat de la aceasta.

3) Acțiunea lui Pavel Nacu către SA „Monolit” privind încasarea remunerației de inventator.

4) Acțiunea lui Daniel Verdeș către Luca Sergiu privind recunoașterea autoratului asupra operei muzicale.

5) Acțiunea inspectorului fiscal Vidrașco către Inspectoratul Fiscal Principal de Stat privind restabilirea la locul de muncă.

6) Acțiunea lui Dumitru Pavlov către SRL „Autoprim” privind repararea prejudiciului cauzat prin pierderea bagajului.

Cum va proceda judecătorul dacă la depunerea cererii de chemare în judecată se va constata nerespectarea procedurii prealabile de soluționare a litigiului pe cale extrajudiciară?

Modelul nr.2

Volcov Valentina s-a adresat în judecată cu o acțiune despre restituirea pagubei pricinuite în legătură cu decedarea fiului ei Vasile, accidentat de un automobil în mun. Chișinău. În cererea sa, reclamanta, în vîrstă de 65 ani, a indicat că se află la întreținerea fiului, angajat al SA "Bucuria". Vasile era în relații de căsătorie și avea un fecior student.

Determinați sarcinile de pregătire a pricinii pentru dezbateri judiciare și expuneți prin ce acte procesuale poate fi asigurată efectuarea lor.

Modelul nr.3

Stabilind data ședinței de judecată (3 februarie 2005), judecătorul a dispus înștiințarea părților despre locul, data și ora ședinței de judecată. Negăsind pîrîtul la domiciliu, la 2 februarie 2005, lucrătorul poștal a transmis înștiințarea administrației de la locul de muncă al pîrîtului. Administrația întreprinderii nu a înmînat înștiințarea pîrîtului. Pîrîtul a contestat în ordine de apel hotărîrea judecătorească emisă la 3 februarie 2005 în absența sa.

În ce termen trebuie să fie înmînată înștiințarea? Care sînt efectele nerespectării acestui termen? Ce decizie trebuie să pronunțe instanța de apel ?

Modelul nr.4

Indicați efectele neprezentării în ședința de judecată a următorilor participanți:

1) avocatul care reprezenta interesele reclamantului a cerut de două ori instanței amînarea procesului în legătură cu faptul că este ocupat în alte procese. La următoarea ședință, a declarat instanței că se dezice a reprezenta interesele reclamantului;

2) unul dintre martori, în pricina despre restituirea pagubei pricinuită în legătură cu vătămarea integrității corporale, este grav bolnav și se află internat în spital;

3) reclamantul în procesul de desfacere a căsătoriei a rugat să se examineze pricina în lipsa lui, motivînd că nu dorește să se întîlnească cu pîrîta în judecată. Pîrîta, în faza pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare, a înaintat o acțiune reconvențională despre partajul averii și încasarea mijloacelor pentru întreținere;

4) reclamata în procesul de încasare a pensiei de întreținere a menționat în citație că nu dorește să se prezinte în judecată;

5) reclamantul și pîrîtul în litigiu despre rambursarea datoriei de 5000 lei nu s-au prezentat la ședința judiciară din motive neîntemeiate. La ședința următoare, mama pîrîtului a prezentat un certificat de confirmare a faptului că acesta este chemat în rîndurile Forțelor Armatei Naționale.

B. Mostră de evaluare sumativă finală:

Model de test final:

Institutul Național al Justiției

TESTUL nr. 12

*pentru examenul la disciplina
„Intentarea, pregătirea și examinarea în fond a pricinilor civile”*

1. Intentarea procesului

- 1) Evidențiați importanța rechizitelor cererii de chemare în judecată și descrieți procedura de înlăturare a neajunsurilor cererii de chemare în judecată.
- 2) Cum trebuie să procedeze judecătorul, dacă la primirea cererii de chemare s-a constatat că:
 - a) reclamantul nu a achitat taxa de stat;
 - b) nu este indicată adresa pîrîtului;
 - c) la cerere nu sînt anexate documente care confirmă respectarea procedurii prealabile de soluționare a litigiului pe cale extrajudiciară în cazul prevăzut de contract.

2. Scoaterea cererii de pe rol

- 1) Dezvăluiți temeiurile scoaterii cererii de pe rol.
- 2) Cum trebuie să procedeze instanța în următoarele situații:
 - a) cererea a fost depusă de o persoană incapabilă;
 - b) s-a constatat că pricina a fost reținută spre judecare cu încălcarea normelor de competență jurisdicțională teritorială;
 - c) reclamantul a renunțat la acțiune.

VIII. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Manuale

1. Ioan Leș. *Drept procesual civil: Cursul universitar*. - București: Lumina Lex, 2002.
2. Florea Măgureanu, *Drept procesual civil*. - București: ALL BECK, 1998.
3. *Гражданский процесс: Учебник* / Под ред. М.К. Треушникова. - Москва, 2003.
4. *Гражданский процесс: Учебник* / Под ред. М.К. Треушникова. - Москва, 2000.
5. *Гражданский процесс: Учебник* / Под ред. В.В. Яркова. - Москва, 2004.
6. *Гражданское процессуальное право России: Учебник* / Под ред. М.С. Шакарян. - Москва, 2004.
7. *Гражданский процесс: Учебник*. / Под ред. В.А. Мусина, Н.А. Чечиной, Д.М. Чечет. - Москва, 2000.
8. *Гражданский процесс. Общая часть: Учебник* / Под ред. Т.А. Беловой, И.Н. Колядко, Н.Г. Юркевича, - Минск, 2000.
9. *Гражданский процесс. Особенная часть: Учебник* / Под ред. Т.А. Беловой, И.Н. Колядко, Н.Г. Юркевича. - Минск, 2002.
10. Осокина Г.Л. *Гражданский процесс. Общая часть*. - Москва, 2004.
11. *Manualul Judecătorului la examinarea pricinilor civile* / Coordonator Mihai Poalelungi. - Chișinău: Cartier juridic, 2006.

2. Material didactic și practică judiciară

1. Florin Ciutacu. *Drept procesual civil (Culegere de spețe)* - Ploiești: L.V.S., Crupuscul, 2001.
2. Ion Deleanu. *Tratat de procedură civilă*. - București, 2004.
3. Viorel Mihai Ciobanu. *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*. Vol. I. - București: Național, 1997.
4. Viorel Mihai Ciobanu. *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*. Vol. II. - București: Național, 1997.
5. Ilie Stoenescu, Savelly Zilberstein. *Drept procesual civil. Teoria generală*. - București: E. D. P, 1983.
6. Savelly Zilberstein. *Procesul civil internațional*. - București: Lumina Lex, 1994.
7. Gabriel Boroî, Dumitru Rădescu. *Codul de procedură civilă. Comentat și adnotat*. - București: ALL, 1996.
8. Ioan Leș. *Comentariile Codului de procedură civilă*. Vol. I și Vol. II. - București: ALL BECK, 2001.
9. Ioan Leș. *Tratat de drept procesual civil*. - București: ALL BECK, 2003.
10. Jean Vincent, Serge Guinchard. *Procedure civile*. - Paris: Dalloz, 2001.
11. Natalie Fricero. *Procedure civile*. - Paris: Gualino edituer, 2002.
12. Гуреев П.П. *Судебное разбирательство гражданских дел*. - Москва, 1958.
13. Жуйков В.М. *О новеллах в гражданском процессуальном праве*. - Москва, 1996.
14. Муравьева А.С. *Проблемы судебного разбирательства // Актуальные проблемы теории и практики гражданского процесса*. - Ленинград, 1979.
15. *Особенности рассмотрения отдельных категорий гражданских дел: Учебное пособие* / Под ред. М.К. Треушникова. - Москва, 1995.
16. Пучинский В.К. *Подготовка гражданских дел к судебному разбирательству*. - Москва, 1962.
17. Тихиня В.Г., Тихонович В.В. *Рассмотрение в суде гражданских дел*. - Минск, 1982.
18. Трубников П.Я. *Судебное разбирательство гражданских дел отдельных категорий*. - Москва, 2001.

19. *Справочник по подготовке гражданских дел к судебному разбирательству: Практическое пособие* / Под ред. Н.М. Гурбатова. - Москва, 1989.
20. *Курс советского гражданского процессуального права*. Том I, Том II / Под ред. А.А. Мельникова, А. А. Добровольского и др. - Москва: Наука, 1981.
21. Салогубова Е.В. *Римский гражданский процесс*. - Москва, 2000.
22. *Гражданский процессуальный кодекс Молдовы. Комментарий* / Под ред. Кожухарь А.Н., Райлян А.А. - Кишинев: Universitas, 1992.
23. *Научно-практический комментарий к ГПК РФ* / Под ред. В.М. Жуйкова, В.К. Пучинского, М.К. Треушникова. - Москва, 2003.
24. Curtea Constituțională a Republicii Moldova. Culegere de hotărîri și decizii, 1995 / 1996. - Chișinău, 1997.
25. Curtea Constituțională a Republicii Moldova. Culegere de hotărîri și decizii, 1997 / 1998. - Chișinău, 1999.
26. Curtea Constituțională a Republicii Moldova. Culegere de hotărîri și decizii, 1998. - Chișinău, 1999.
27. Curtea Constituțională a Republicii Moldova. Culegere de hotărîri și decizii, 1999. - Chișinău, 2001.
28. Curtea Constituțională a Republicii Moldova. Culegere de hotărîri și decizii, 2000. - Chișinău, 2001.
29. Curtea Constituțională a Republicii Moldova. Culegere de hotărîri și decizii, 2001. - Chișinău, 2002.
30. Curtea Constituțională a Republicii Moldova. Culegere de hotărîri și decizii, 2002. - Chișinău, 2003.
31. Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova. Culegere de hotărîri ale Plenului Curții Supreme de Justiție (mai 1974 - iulie 2002). - Chișinău, 2002.
32. Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova. Sinteza practicii judiciare (1989-1999). - Chișinău, 2000.
33. Curtea de Apel a Republicii Moldova. Culegere de practică judiciară. 1996/1999. - Chișinău, 2000.
34. Curtea de Apel a Republicii Moldova. Culegere de practică judiciară. 2001/2002, Ed. I. - Chișinău: Cartier, 2002.
35. Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova (Apare lunar din ianuarie 1996).
36. Hotărîri ale Curții Europene a Drepturilor Omului (culegere selectivă). Vol. I. - Iași: Polirom, 2000.
37. Hotărîri ale Curții Europene a Drepturilor Omului (culegere selectivă). Vol. II.- Iași: Polirom, 2001.